

ДОСЛІДЖЕННЯ АНТИМІКОБАКТЕРІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ФТОРХІНОЛОНІВ В ЕКСПЕРИМЕНТІ

Водяник А.А.,
arkadiy_junior@ukr

Водяник А.А.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Ключові слова: мультирезистентний туберкульоз, фторхінолони, геміфлоксацин.

Вступ. На сьогоднішній день туберкульоз є одним з найпоширеніших інфекційних захворювань у світі – щорічно близько 8-10 мільйонів людей захворюють на туберкульоз, а 2 мільйони помирають від нього. Туберкульоз є серйозною проблемою охорони здоров'я і для України, через зростання поширеності хіміорезистентного та ВІЛ-асоційованого туберкульозу, що значно ускладнює ефективну боротьбу з цим захворюванням [1, 2].

З поширенням хіміорезистентного туберкульозу виникає потреба, згідно із сучасними стандартами, включити до хіміотерапії антимікобактеріальні препарати (АМБП) II ряду, до яких збережена чутливість мікобактерій [3, 4].

Зберігається підвищений інтерес до вивчення фторхінолонів, оскільки дана група протимікробних препаратів має більш високу активність щодо респіраторних патогенів та має ряд переваг, таких, як: висока біодоступність, оптимальні фармакологічні параметри, зумовлені високим проникненням в клітини макроорганізму з високим рівнем концентрації, що дозволяє досягти терапевтичного ефекту за допомогою низьких доз препаратів при пероральному застосуванні [5, 6].

Одним із перспективних у лікуванні туберкульозу препаратів є геміфлоксацин, препарат IV групи фторхінолонів, синтезований в 1999 році в лабораторії LG Life Sciences (Південна Корея) [7]. У теперішній час препарат успішно використовується, як антибактеріальний засіб при патології органів дихальної системи, що дає можливість розглядати його, як потенційний протитуберкульозний препарат [8, 9].

Мета дослідження:

1. Вивчити *in vitro* на лабораторних штаммах мікобактерій туберкульозу (МБТ) *H37Rv* можливу антимікобактеріальну активність геміфлоксацину та порівняти її з такою офлоксацину, левофлоксацину та гатіфлоксацину.

2. Визначити можливу мікобактеріостатичну активність крові (МБАК) після прийому геміфлоксацину та

порівняти її з такою після прийому левофлоксацину у практично здорових добровольців.

Матеріали і методи.

Чутливість до геміфлоксацину, офлоксацину та левофлоксацину і їх можливу мінімальну інгібуючу концентрацію (МІК) відносно міжнародного лабораторного штаму МБТ *H37Rv* визначали *in vitro* у рідкому синтетичному поживному середовищі Проскауера-Бека, до якого *ex tempore* додали 10% об'єму нормальної конячої сироватки [10].

Проводився ряд серійних розведень препаратів у рідкому поживному середовищі, в контрольну пробірку препарати не вносилися для контролю росту штаму МБТ.

На поверхню середовища в кожній пробірці з серійними розведеннями препарату і в контрольній пробірці бактеріологічною лопаткою засівалась молода плівка розміром приблизно 2x2 мм міжнародного лабораторного штаму МБТ *H37Rv*. Засіяні пробірки інкубували в термостаті при $t=37^{\circ}\text{C}$ на 7-12 днів до моменту, поки плівка в контрольній пробірці (без препарату) не покривала повністю поверхню середовища.

Мікобактеріостатичну активність крові після прийому геміфлоксацину та левофлоксацину визначали у практично здорових добровольців після перорального прийому 320 та 640 мг геміфлоксацину (експериментальні дози) та 1,0 г левофлоксацину.

У визначений час (через 1, 2, 4, 6, 8, 10, 12, 18, 24 години після прийому препарату) з вени брали по 3 мл крові і вносили в пробірки, що містили по 1 мл 5% розчину цитрату натрію. Кров розводили в 2, 4, 8, 16, 32 і 64 рази рідким поживним середовищем Проскауера-Бека, до якого *ex tempore* додали 10% об'єму нормальної конячої сироватки. Надалі різні розведення крові за допомогою бактеріологічної лопатки засівали молодою плівкою МБТ *H37Rv*, вирощеною на середовищі Проскауера-Бека. Засіяні пробірки інкубували в термостаті протягом 7 днів до

моменту, коли плівка в контрольній пробірці не займала всю її поверхню. Відсутність до цього строку навіть невеликої плівки свідчило про повний бактеріостаз.

Результати та їх обговорення.

У ході дослідження встановлено, що мінімальною концентрацією препарату, яка затримує ріст плівки МБТ *H37Rv* є 1,25 мкг/мл геміфлоксацину, 2,5 мкг/мл офлоксацину, 1,5 мкг/мл левофлоксацину та 0,25 мкг/мл гатіфлоксацину.

Результати дослідів *in vivo*, проведені з метою визначення мікобактеріостатичної активності крові (МБАК) геміфлоксацину та левофлоксацину у практично здорових добровольців, показало наступні результати (див. табл. 1):

Таблиця 1

Мікобактеріостатична активність крові (МБАК) досліджуваних препаратів

Час забору	Левофлоксацин (1,0 г)	Геміфлоксацин (320 мг)	Гемі флоксацин (640 мг)
Через 1 год.	1:34	–	–
Через 2 год.	1:64	1:64	–
Через 4 год.	1:64	1:32	1:64
Через 6 год.	1:64	1:8	–
Через 8 год.	1:32	–	–
Через 10 год.	1:16	1:4	–
Через 18 год.	1:8	1:2	1:4
Через 24 год.	1:4	1:2	–

Отже після прийому 320 мг геміфлоксацину кров набуває антимікобактеріальної активності протягом як мінімум 10 годин, а подвоєння дози дозволяє подовжити цю активність щонайменше ще на 8 годин. Прийом 1 г левофлоксацину забезпечує антимікобактеріальну активність крові протягом 24 годин.

Концентрацію геміфлоксацину та левофлоксацину в крові розраховували за допомогою мікробіологічного методу – величину БАК множили на показник мінімальної інгібуючої концентрації (МІК) препарату.

Пероральний прийом 1 таблетки геміфлоксацину (320 мг діючої речовини) здоровими добровольцями призводить до пікової концентрації в їх крові, що становить 80 мкг/мл через 2 години після прийому, тобто в 64 рази перевищує мінімальну інгібуючу концентрацію препарату. Дослідження фармакокінетики також показали, що через 4-6 годин після прийому препарату мікобактеріостатична активність крові знижується до рівня 40 та 10 мкг/мл, що відповідно у 32 та 8 разів перевищує мінімальну інгібуючу концентрацію препарату. Через 18 годин мікобактеріостатична активність крові становить 2,5 мкг/мл, що вдвічі перевищує МІК геміфлоксацину. При прийомі 640 мг препарату спостерігаються вдвічі вищі показники мікобактеріостатичної активності крові, а концентрація 5 мкг/мл, що в 4 рази більше за МІК геміфлоксацину, зберігається протягом щонайменше 18 годин після прийому препарату.

Пероральний прийом 1 г левофлоксацину здоровими добровольцями призводить до пікової концентрації в їх крові через 2 години, що становить 96 мкг/мл і утримується

протягом не менше 6 годин після прийому, тобто в 64 рази перевищує мінімальну інгібуючу концентрацію препарату. Дослідження фармакокінетики також показали, що через 8 годин після прийому левофлоксацину мікобактеріостатична активність крові зберігається на рівні 48 мкг/мл, що перевищує у 32 рази мінімальну інгібуючу концентрацію препарату. Через 10 годин мікобактеріостатична активність крові становить 24 мкг/мл, що перевищує у 16 разів МІК левофлоксацину. Через 18 годин після прийому левофлоксацину мікобактеріостатична активність крові складає 12 мкг/мл, що перевищує у 8 разів МІК левофлоксацину. Через 24 години мікобактеріостатична активність крові становить 6 мкг/мл, що перевищує у 4 рази МІК левофлоксацину.

Таким чином, МБАК в крові пацієнтів після прийому 1,0 г левофлоксацину висока і зберігається протягом 24 годин, тому препарат можна приймати один раз на добу. Що стосується геміфлоксацину, МБАК в крові пацієнтів після його прийому висока та у достатній мірі зберігається протягом 10–18 годин. Однак для визначення кратності та дози прийому геміфлоксацину необхідними є подальші дослідження фармакокінетики препарату, в тому числі у хворих на туберкульоз при комбінованому прийомі препаратів в схемі антимікобактеріальної терапії.

Висновки.

Геміфлоксацин *in vitro* виявляє антимікобактеріальну активність і має мінімальну інгібуючу концентрацію відносно міжнародного стандартного лабораторного штаму МБТ *H₃₇Rv* на рівні 1,25 мкг/мл, що є високим показником у порівнянні з іншими фторхінолонами та дозволяє розглядати досліджуваний препарат як перспективний у лікуванні туберкульозу.

Затримка росту в розведенні 1:64 протягом перших двох-чотирьох годин після прийому геміфлоксацину (320-640 мг) свідчить про високу МБАК препарату, проте потребує подальшого дослідження для визначення оптимального дозування.

В експериментальних умовах вивчені фармакодинамічні та фармакокінетичні властивості геміфлоксацину у порівнянні з офлоксацином, левофлоксацином та гатіфлоксацином і доведено активність геміфлоксацину відносно лабораторного штаму МБТ *H₃₇Rv*, що дозволяє розширити ряд АМБП за рахунок фторхінолону геміфлоксацину з метою більш ефективного лікування хворих на туберкульоз.

Рецензент: д.мед.н., професор Петренко В.І.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальова Г. Г. Актуальні питання та практичні підходи до підвищення ефективності Загальнодержавної програми протидії захворюванню на туберкульоз в Україні [Текст] / Г. Г. Ковальова // Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. – №4. – 2013. – С. 14–22.
2. Литвиненко, Н. А. Раціональний вибір індивідуалізованих режимів хіміотерапії для хворих на мультирезистентний туберкульоз та туберкульоз із розширеною резистентністю МБТ до протитуберкульозних препаратів [Текст] / Н. А. Литвиненко, С. О. Черненко, М. В. Погребна та ін. // Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. – №4. – 2013. – С. 45–53.
3. МОЗ України Центр медичної статистики МОЗ України. Туберкульоз в Україні (аналітично – статистичний довідник за 2001–2012 роки) / Під ред. Толстонова О. К. – Київ, 2013.

4. Падейская Е. Н. Фторхинолоны в клинике инфекционных заболеваний [Текст] / Е. Н. Падейская // Инфекции и антимикроб. тер. – 2005. – №7. – С. 107–114.

5. Синопальников А. И. Гемифлоксацин: новые возможности антибактериальной терапии внебольничной пневмонии у взрослых [Текст] / А. И. Синопальников, А. А. Зайцев // Российские медицинские вести. “ 2007. – № 1. – С. 4–12.

6. Яковлев С. В. Значение новых фторхинолонов при внебольничных инфекциях дыхательных путей [Текст] / С. В. Яковлев // Инфекции и антимикроб. тер. – 2001. – №3(4). – С. 116–121.

7. Che-Kim Tan Comparative in vitro activities of the new quinolone nemoxacin, gemifloxacin and other quinolones against clinical isolates of *Mycobacterium tuberculosis* / Che-Kim

Tan, Chih-Cheng Lai et al. // *J of Antimicrob. Chemoth.* – 2009. – P. 1–2.

8. Migliori G. B. Fluoroquinolones: are they essential to treat multidrug-resistant tuberculosis? / G. B. Migliori, C. Lange, E. Girardi et al. // *Eur Respir J.* – 2008. – №31. – P.904–5.

9. Paladino J. A. Is more than one quinolone needed in clinical practice? / J. A. Paladino // *Ann. Pharmacother.* – 2001. – V. 35. – P. 1085–1095.

10. Ruiz-Serrano M. J. In vitro activities of six fluoroquinolones against 250 clinical isolates of *Mycobacterium tuberculosis* susceptible or resistant to first-line antituberculosis drugs / M. J. Ruiz-Serrano // *Antimicrobial Agents and Chemotherapy.* “ 2000. “ №44(9). “ P. 2567–2568.

ИССЛЕДОВАНИЯ АНТИМИКОБАКТЕРИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ ФТОРХИНОЛОНОВ В ЭКСПЕРИМЕНТЕ

Водяник А.А.

Национальный медицинский университет имени А.А. Богомольца, г. Киев, Украина

Резюме. Изучено in vitro на лабораторных штаммах микобактерий туберкулёза (МБТ) H₃₇Rv антимикобактериальную активность гемифлоксацина, проведено сравнение её с таковой у офлоксацина, левофлоксацина и гатифлоксацина. Было определена микобактериостатическая активность крови после приёма гемифлоксацина. Установлено, что гемифлоксацин имеет минимальную ингибирующую концентрацию относительно МБТ на уровне 1,25 мкг/мл, что является высоким показателем по сравнению с другими фторхинолонами и позволяет рассматривать исследуемый препарат как перспективный в лечении туберкулёза.

Ключевые слова: туберкулёз с множественной резистентностью, фторхинолоны, гемифлоксацин.

RESEARCH OF ANTIMYCOBACTERIAL ACTIVITY OF FLUOROQUINOLONES IN THE EXPERIMENT

A. Vodyanyk

Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

Summary. Antimycobacterial activity of gemifloxacin was verified against laboratory strain of *Mycobacterium tuberculosis* (MBT) H₃₇Rv in vitro and compared with ofloxacin, levofloxacin and gatifloxacin. Established that hemifloxacin has a minimum inhibitory concentration level of 1.25 mg / ml, which is high compared to other fluoroquinolones and can be considered as a promising investigational drug in the treatment of tuberculosis.

Key words: MDR tuberculosis, fluoroquinolones, gemifloxacin.